

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

11. března 2020*

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana spotřebitelů – Směrnice 93/13/EHS – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Smlouva o úvěru vyjádřeném v cizí měně – Článek 4 odst. 1 – Zohlednění všech ostatních smluvních ujednání pro účely posouzení zneužívající povahy napadeného ujednání – Článek 6 odst. 1 – Přezkum zneužívající povahy smluvních ujednání vnitrostátním soudem i bez návrhu – Rozsah“

Ve věci C-511/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Fővárosi Törvényszék (soud hlavního města Budapešti, Maďarsko) ze dne 18. července 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 21. srpna 2017, v řízení

Györgyné Lintner

proti

UniCredit Bank Hungary Zrt.

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Prechal (zpravodajka), předsedkyně senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora vykonávající funkci soudce třetího senátu, L. S. Rossi, J. Malenovský a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: E. Tančev,

vedoucí soudní kanceláře: R. Șereș, radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 19. září 2019,

s přihlédnutím k vyjádřením předloženým:

- za UniCredit Bank Hungary Zrt., Z. Lajerem a A. Szókem, jakož i J. Pettkó-Szandtner, úgynédek,
- za maďarskou vládu M. Z. Fehérem, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi L. Havasem a N. Ruiz Garcíou, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 19. prosince 2019,

vydává tento

* Jednací jazyk: maďarština.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 6 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, a tisková oprava, Úř. věst. 2016, L 303, s. 26).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Györgyné Lintner a společností UniCredit Bank Hungary Zrt. (dále jen „UniCredit Bank“) ve věci zneužívající povahy určitých ujednání obsažených ve smlouvě o hypotečním úvěru vyjádřeném v cizí měně.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Podle dvacátého prvního bodu odůvodnění směrnice 93/13:

„vzhledem k tomu, že by členské státy měly zajistit, aby se nepoužívala nepřiměřená ujednání ve smlouvách, které uzavírá prodávající nebo poskytovatel se spotřebiteli, a jestliže se taková ujednání přesto použijí, aby nezavazovala spotřebitele, a aby smlouva nadále zavazovala strany podle těchto ujednání, jestliže může nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání“.

- 4 Článek 4 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Aniž je dotčen článek 7, posuzuje se zneužívající povaha smluvního ujednání s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s ohledem na všechny okolnosti v době uzavření smlouvy, které provázely její uzavření, a na všechna ostatní ujednání smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází.“

- 5 Článek 6 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.“

- 6 Článek 7 odst. 1 směrnice 93/13 stanoví:

„Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a soutěžitelů byly k dispozici odpovídající a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.“

- 7 Článek 8 této směrnice stanoví:

„Členské státy mohou přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení slučitelná se Smlouvou v oblasti působnosti této směrnice, aby zajistily nejvyšší stupeň ochrany spotřebitele.“

Maďarské právo

- 8 Podle čl. 3 odst. 2 Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (zákon č. III z roku 1952 o občanském soudním řádu), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „občanský soudní řád“), stanoví:

„Nestanoví-li zákonné ustanovení jinak, je soud vázán návrhovými žádáními a právními argumenty, které předloží účastníci řízení. Soud nezohledňuje návrhová žádání a argumenty, které předložili účastníci řízení, podle jejich formálního pojmenování, nýbrž podle jejich obsahu. [...]“

- 9 Článek 23 odst. 1 občanského soudního řádu stanoví:

„Do pravomoci obecných soudů patří:

[...]

k) žaloby na určení neplatnosti zneužívajících smluvních ujednání;

[...]“

- 10 Článek 73/A odst. 1 tohoto řádu stanoví:

„Zastoupení advokátem je povinné:

[...]

b) ve věcech spadajících do pravomoci obecného soudu jakožto soudu prvního stupně, a to ve všech fázích v řízení, a také v rámci odvolacího řízení [...]“

- 11 Podle článku 215 občanského soudního řádu:

„Rozhodnutí nemůže jít nad rámec návrhů formulovaných v rámci návrhu na zahájení řízení a obrany proti návrhu. Toto pravidlo se použije rovněž, pokud jde o nároky akcesorické k hlavním návrhům (úroky, náklady atd.)“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 12 Dne 13. prosince 2007 uzavřela G. Lintner se společností UniCredit Bank smlouvu o hypotečním úvěru vyjádřeném v cizí měně. Tato smlouva obsahuje určitá ujednání přiznávající společnosti UniCredit Bank právo jednostranně uvedenou smlouvu měnit.
- 13 Dne 18. července 2012 podala G. Lintner u Fővárosi Törvényszék (soud hlavního města Budapešti, Maďarsko) žalobu, kterou se domáhala, aby byla určena neplatnost uvedených ujednání se zpětnou účinností, přičemž tato žaloba byla založena zejména na směrnici 93/13. Tento soud rozsudkem ze dne 29. srpna 2013 uvedenou žalobu zamítl.
- 14 Usnesením vydaným dne 1. dubna 2014 Fővárosi Ítéltábla (regionální odvolací soud v hlavním městě Budapešti, Maďarsko) na základě odvolání podaného G. Lintner tento rozsudek zrušil a vrátil věc Fővárosi Törvényszék (soud hlavního města Budapešti). Fővárosi Ítéltábla (regionální odvolací soud v hlavním městě Budapešti) v tomto usnesení připomněl, že Soudní dvůr ve své judikatuře týkající se směrnice 93/13 systematicky uvádí zásadu, podle které musí soud ve věcech týkajících se spotřebitelských smluv zkoumat i bez návrhu zneužívající povahu ujednání obsažených v těchto smlouvách. V tomto ohledu upřesnil, že podle jeho chápání uvedené směrnice a s ní související

judikatury, jakož i použitelného vnitrostátního práva je účinné použití této směrnice možné pouze tehdy, když vnitrostátní soud posoudí i bez návrhu celou spornou smlouvu. Fővárosi Ítéltábla (regionální odvolací soud v hlavním městě Budapešti) tak Fővárosi Törvényszék (soud hlavního města Budapešti) uložil, aby žalobkyni vyzval, aby prohlásila, zda se chce dovolávat zneužívající povahy ujednání uvedených v uvedeném usnesení nebo jiných smluvních ujednání, jež nebyla uvedena v původní žalobě, a zda má za to, že bude uvedenou smlouvou vázána, až bude rozhodnuto, že se sporná ujednáním nepoužijí.

- 15 Usnesením vydaným dne 7. prosince 2015 Fővárosi Törvényszék (soud hlavního města Budapešti) poté, co znovu zahájil řízení ve věci, řízení zastavil z důvodu, že G. Lintner nevyhověla výzvě, kterou jí zaslal, aby podala návrh na „uplatnění právních následků neplatnosti“ v souladu s právní úpravou *ad hoc* týkající se smluv o úvěru vyjádřeném v cizí měně, jako je smlouva, o níž jde ve věci v původním řízení, jež byla přijata v průběhu roku 2014, a to po uzavření smluv o úvěru, kterých se týká. Tato právní úprava zahrnuje zejména Kúriák a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. Törvény [zákon č. XXXVIII z roku 2014, kterým se upravují konkrétní otázky v souvislosti s rozhodnutím Kúria (Nejvyšší soud, Maďarsko) o sjednocení právní úpravy v oblasti smluv o úvěru uzavřených mezi úvěrovými institucemi a spotřebiteli], a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény [zákon č. XL z roku 2014 o právních předpisech o vyúčtování spadajících do působnosti zákona č. XXXVIII z roku 2014, kterým se upravují konkrétní otázky v souvislosti s rozhodnutím Kúria (Nejvyšší soud) o sjednocení právní úpravy v oblasti smluv o úvěru uzavřených mezi úvěrovými institucemi a spotřebiteli, a o některých dalších ustanoveních, dále jen „zákon DH1 a DH2“], které obsahují ustanovení upravující určení zneužívající povahy, jakož i důsledky, které je z toho nutné vyvodit, pokud jde o určitá ujednání obsažená v těchto smlouvách, a sice ujednání týkající se jednak možnosti jednostranné změny smlouvy, a jednak rozpětí směnných kurzů existující mezi nákupním směnným kurzem a prodejním směnným kurzem dotyčné měny.
- 16 Dne 29. března 2016 Fővárosi Ítéltábla (regionální odvolací soud v hlavním městě Budapešti), k němuž G. Lintner znovu podala odvolání, uvedené usnesení potvrdil, pokud jde o smluvní ujednání uvedená v zákonech DH1 a DH2, avšak ve zbývající části jej zrušil a uložil Fővárosi Törvényszék (soud hlavního města Budapešti), aby vydal nové rozhodnutí.
- 17 Fővárosi Ítéltábla (regionální odvolací soud v hlavním městě Budapešti) měl v tomto ohledu za to, že ujednání uvedená v zákonech DH1 a DH2 sice již nemohou být předmětem soudního rozhodnutí, avšak Fővárosi Törvényszék (soud hlavního města Budapešti) musí s ohledem na návrhová žádání G. Lintner zkoumat ujednání těžké smlouvy, která se týkají osvědčení ve formě notářského zápisu, důvodů ukončení smlouvy a určitých poplatků nesených spotřebitelem.
- 18 Fővárosi Törvényszék (soud hlavního města Budapešti), který má rozhodnout o uvedených ujednáních, uvádí, že je tak povinen zkoumat i bez návrhu smluvní ujednání, která G. Lintner v řízení v prvním stupni nekritizovala, přičemž ani v odůvodnění své žaloby neuvedla skutkové okolnosti, na základě nichž by bylo možné dovodit, že se rovněž domáhala určení zneužívající povahy ujednání, která uvádí Fővárosi Ítéltábla (regionální odvolací soud v hlavním městě Budapešti).
- 19 Předkládající soud si proto klade otázku, do jaké míry musí zkoumat zneužívající povahu každého ujednání smlouvy, jejíž určitá ujednání jsou předmětem žaloby podané spotřebitelem, a dále do jaké míry je v rámci tohoto přezkumu vázán návrhovými žádáními žalobkyně. Předkládající soud se v této souvislosti odvolává na judikaturu Soudního dvora, zejména rozsudek ze dne 4. června 2009, Pannon GSM, (C-243/08, EU:C:2009:350), z něhož vyplývá, že posouzení zneužívající povahy ujednání i bez návrhu je odůvodněno okolností, že spotřebitel nezná svá práva nebo byl od jejich uplatňování

odrazen náklady spojenými se soudním řízením. Předkládající soud upřesňuje, že v maďarském právu mohou být řízení směřující k určení zneužívající povahy smluvních ujednání zahájena pouze se zastoupením advokátem.

20 Za těchto podmínek se Fővárosi Törvényszék (soud hlavního města Budapešti) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Má být čl. 6 odst. 1 směrnice [93/13] – s ohledem na vnitrostátní právní úpravu, která stanoví povinné právní zastoupení v soudním řízení – vykládán v tom smyslu, že každé smluvní ujednání musí být z hlediska jeho možné kvalifikace jako zneužívajícího posuzováno jednotlivě, a to bez ohledu na otázku, zda je pro účely rozhodnutí o návrhovém žádání skutečně třeba zabývat se všemi smluvními ujednáními?

2) Nebo má být čl. 6 odst. 1 směrnice [93/13] na rozdíl od toho, co se uvádí v první otázce, vykládán v tom smyslu, že k určení zneužívající povahy ujednání, kterého se týká návrhové žádání, je třeba zkoumat všechna ostatní ujednání smlouvy?

3) Může kladná odpověď na druhou otázku znamenat, že zneužívající povahu sporného ujednání lze prokázat pouze po posouzení celé smlouvy, takže nelze posuzovat zneužívající povahu jednotlivých prvků smlouvy samostatně a nezávisle na ujednání napadeném žalobou?“

K předběžným otázkám

K první otázce

21 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, k němuž byla podána žaloba spotřebitele, směřující k tomu, aby byla určena zneužívající povaha některých ujednání obsažených ve smlouvě, kterou spotřebitel uzavřel s prodávajícím nebo poskytovatelem, je povinen zkoumat i bez návrhu a jednotlivě všechna ostatní smluvní ujednání, která nebyla tímto spotřebitelem zpochybněna, aby ověřil, zda nemohou být považována za zneužívající.

22 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že původní žaloba podaná G. Lintner směřovala pouze k tomu, aby byla určena zneužívající povaha smluvních ujednání, která společnosti UniCredit Bank poskytují možnost jednostranně změnit úvěrovou smlouvu, o niž jde ve věci v původním řízení. V současné fázi řízení se má však předkládající soud vyjádřit k otázce, zda je na základě směrnice 93/13 povinen rozšířit i bez návrhu, jak jej k tomu zavazuje rozhodnutí Fővárosi Ítéltábla (regionální odvolací soud v hlavním městě Budapešti) vydané v odvolacím řízení, spor, který mu byl předložen, o posouzení případné zneužívající povahy ujednání této smlouvy, týkajících se osvědčení ve formě notářského zápisu, důvodů ukončení této smlouvy a určitých poplatků, které má nést G. Lintner, i když tato posledně uvedená ujednání žalobkyně v původním řízení nenapadla ve své původní žalobě.

23 V tomto ohledu podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 vychází z myšlenky, podle níž se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli z hlediska jak vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistupuje na podmínky předem vyhotovené prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah (viz zejména rozsudky ze dne 4. června 2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, bod 22, a ze dne 17. května 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, bod 26).

- 24 Soudní dvůr rovněž rozhodl, že čl. 6 odst. 1 této směrnice vzhledem k takovému nerovnému postavení stanoví, že zneužívající ujednání nejsou pro spotřebitele závazná. Jak vyplývá z judikatury, jedná se o kogentní ustanovení, které usiluje o nahrazení formální rovnováhy, kterou smlouva nastoluje mezi právy a povinnostmi smluvních stran, rovnováhou skutečnou, která může nastolit rovnost mezi těmito smluvními stranami (rozsudek ze dne 17. května 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, bod 27 a citovaná judikatura).
- 25 Soudní dvůr s cílem zajistit ochranu zamýšlenou uvedenou směrnicí zdůraznil, že nerovné postavení mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem může být narovnáno pouze pozitivním zásahem, vnějším ve vztahu k samotným smluvním stranám (rozsudky ze dne 9. listopadu 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, bod 48, a ze dne 17. května 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, bod 28 a citovaná judikatura).
- 26 Zaprvé podle ustálené judikatury má vnitrostátní soud povinnost zkoumat zneužívající povahu smluvního ujednání spadajícího do působnosti směrnice 93/13 z úřední povinnosti, a odstraňovat tak nerovnováhu, která existuje mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu (rozsudky 17. května 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C-147/16, EU:C:2018:320, bod 29, a ze dne 20. září 2018, OTP Bank a OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, bod 87 a citovaná judikatura).
- 27 Přezkum, který musí vnitrostátní soud, jemuž byla věc předložena, provést na základě směrnice 93/13 i bez návrhu, je tedy v první řadě omezen na smluvní ujednání, jejichž zneužívající povaha může být zjištěna na základě právních a skutkových okolností obsažených ve spise, který má uvedený vnitrostátní soud k dispozici. Pokud totiž vnitrostátní soud nemá k dispozici všechny tyto informace, nebude schopen tento přezkum provést (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. září 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, body 46 a 47).
- 28 Zadruhé musí takový přezkum respektovat meze předmětu sporu chápané jako výsledek, o který účastník řízení usiluje uplatňovanými nároky, nazíranými ve světle návrhových žádání a žalobních důvodů předložených za tímto účelem.
- 29 Především je třeba uvést, že ochrana spotřebitele zamýšlená směrnicí 93/13 vyžaduje sice pozitivní zásah vnitrostátního soudu, jemuž byla věc předložena, avšak aby bylo možné tuto ochranu přiznat, je nezbytné, aby soudní řízení bylo zahájeno na návrh jedné ze smluvních stran (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. října 2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, bod 63).
- 30 Dále platí, že účinnost ochrany, kterou má dotčený vnitrostátní soud podle uvedené směrnice poskytnout spotřebiteli prostřednictvím zásahu z úřední povinnosti, nemůže zajít až tak daleko, že by pomínil nebo překročil meze předmětu sporu, jak jej vymezili účastníci řízení svými návrhy, vykládanými ve světle žalobních důvodů, které uplatnili, takže uvedený vnitrostátní soud není povinen rozšířit tento spor nad rámec návrhových žádání a žalobních důvodů předložených tomuto soudu tím, že bude jednotlivě zkoumat, za účelem ověření jejich případné zneužívající povahy, všechna ostatní ujednání smlouvy, přičemž pouze některá z nich jsou předmětem žaloby, která byla u něj podána.
- 31 Toto posouzení je odůvodněno zejména okolností, že dispoziční zásada, podle níž účastníci řízení vymezují předmět sporu, jakož i zásada *ne ultra petita*, podle níž soud nesmí rozhodovat nad rámec návrhů účastníků řízení, na které na jednání rovněž odkázala maďarská vláda, by mohly být porušeny, pokud by vnitrostátní soudy byly povinny na základě směrnice 93/13 přehlížet nebo překročit meze předmětu sporu vytyčené návrhovými žádáními a žalobními důvody účastníků řízení, jak v podstatě uvedl i generální advokát v bodech 43 a 51 svého stanoviska.

- 32 Vnitrostátní soud má tedy v mezích předmětu sporu, který mu byl předložen, zkoumat i bez návrhu smluvní ujednání z titulu ochrany, která musí být spotřebiteli poskytnuta na základě směrnice 93/13, aby zabránil tomu, že nároky posledně uvedeného budou případně zamítnuty rozhodnutím zakládajícím překážku věci pravomocně rozsouzené, třebaže tyto nároky by mohly být uznány, kdyby se tento spotřebitel z důvodu nevědomosti neopomněl dovolávat zneužívající povahy tohoto ujednání.
- 33 Je třeba rovněž upřesnit, že k tomu, aby mohl spotřebitel plně požívat ochrany, kterou mu poskytuje směrnice 93/13, a nebyl ohrožen užitečný účinek této ochrany, nesmí vnitrostátní soud návrhy, které jsou mu předloženy, vykládat formalisticky, ale musí naopak chápat jejich obsah ve světle důvodů uplatněných na jejich podporu.
- 34 Z úvah uvedených v bodech 27 až 33 tohoto rozsudku vyplývá, že povinnost přezkumu i bez návrhu, která přísluší vnitrostátnímu soudu, jemuž byl spor předložen, a která musí být zkoumána pro účely ověření jejich případné zneužívající povahy, pokud má soud za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, se vztahuje pouze na smluvní ujednání, která – i když se jich netýká žaloba spotřebitele – souvisejí s předmětem sporu, jak je vymezen účastníky řízení s ohledem na jejich návrhová žádání a žalobní důvody.
- 35 Zadruhé, pokud jde o splnění této povinnosti přezkumu i bez návrhu, tato povinnost je sice omezena na ujednání uvedená v předchozím bodě, nicméně nelze z toho vyvodit, že se vnitrostátní soud, kterému byla věc předložena, musí pro účely tohoto přezkumu za všech okolností držet výlučně právních a skutkových okolností uplatněných účastníky řízení, aby uvedený přezkum omezil na ujednání, jejichž zneužívající povahu lze s konečnou platností posoudit pouze na základě těchto informací.
- 36 Soudní dvůr totiž několikrát rozhodl, že vnitrostátní soud musí z úřední povinnosti přijmout důkazní opatření za účelem zjištění, zda ujednání ve smlouvě, jež je předmětem sporu, který mu byl předložen, a která byla uzavřena mezi prodávajícím nebo poskytovatelem na jedné straně a spotřebitelem na straně druhé, spadá do působnosti směrnice 93/13 (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 9. listopadu 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08, EU:C:2010:659, bod 56; ze dne 7. listopadu 2019, Profi Credit Polska, C-419/18 a C-483/18, EU:C:2019:930, bod 66).
- 37 Stejně tak a jak v podstatě rovněž uvedl generální advokát v bodech 61 až 64 svého stanoviska, pokud právní a skutkové okolnosti obsažené ve spise předloženém vnitrostátnímu soudu vzbuzují vážné pochybnosti o zneužívající povaze některých ujednání, na které spotřebitel nepoukázal, ale která souvisejí s předmětem sporu, aniž by bylo možné v tomto ohledu provést konečné posouzení, přísluší vnitrostátnímu soudu, aby v případě potřeby přijal z úřední povinnosti důkazní opatření za účelem doplnění tohoto spisu tím, že účastníky řízení vyzve při dodržení zásady kontradiktornosti, aby mu poskytl vysvětlení a dokumenty nezbytné k tomuto účelu.
- 38 Z toho vyplývá, že vnitrostátní soud je povinen přijmout z úřední povinnosti taková důkazní opatření, jako jsou opatření uvedená v předchozím bodě tohoto rozsudku, pokud právní a skutkové okolnosti již obsažené v uvedeném spise vyvolávají vážné pochybnosti o zneužívající povaze určitých ujednání, která sice nebyla spotřebitelem napadena, avšak souvisejí s předmětem sporu, a provedení přezkumu i bez návrhu, jež přísluší tomuto soudu, tedy vyžaduje, aby byla taková důkazní opatření přijata.
- 39 V projednávaném případě podle všeho z úvah uvedených v bodě 22 tohoto rozsudku vyplývá, že předkládající soud vychází z předpokladu, že ujednání, která nebyla G. Lintner napadena, nesouvisejí s předmětem sporu v původním řízení, jelikož způsob, jakým je třeba rozhodnout o návrzích posledně uvedených, které se týkají konkrétně ujednání umožňujících společnosti UniCredit Bank jednostranně změnit smlouvu, nijak nezávisí na rozhodnutí o těchto ujednáních. V tomto případě se přitom povinnost přezkumu i bez návrhu, vyplývající ze směrnice 93/13, na uvedená ujednání nevztahuje, s výhradou ověření, které bude muset předkládající soud případně provést, pokud jde o přesný předmět uvedeného sporu, s ohledem na návrhová žádání a žalobní důvody uplatněné G. Lintner.

Tímto konstatováním však není dotčena možnost, které by se mohla G. Lintner případně dovolávat na základě použitelného vnitrostátního práva, podat novou žalobu týkající se smluvních ujednání, která nebyla předmětem její původní žaloby, nebo rozšířit na výzvu uvedeného soudu nebo z vlastního podnětu předmět sporu, který byl předkládajícímu soudu předložen.

- 40 Mimoto skutečnost, že G. Lintner je zastoupená advokátem nemá vliv na výše uvedenou analýzu, neboť o obecné otázce rozsahu přezkumu i bez návrhu, jež přísluší vnitrostátnímu soudu, kterému byla věc předložena, musí být rozhodnuto bez ohledu na konkrétní okolnosti každého řízení (obdobně viz rozsudek ze dne 4. října 2007, Rampion a Godard, C-429/05, EU:C:2007:575, body 62 a 65).
- 41 Konečně je třeba připomenout, zaprvé, že podle článku 8 směrnice 93/13 „členské státy mohou přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení slučitelná se Smlouvou v oblasti působnosti této směrnice, aby zajistily nejvyšší stupeň ochrany spotřebitele“. Členské státy proto mohou, v souladu s úvahami uvedenými v bodech 28 až 38 tohoto rozsudku, stanovit ve svém vnitrostátním právu širší rozsah přezkumu i bez návrhu, než jaký musí provést jejich soudy na základě této směrnice.
- 42 Zadruhé v případě, že vnitrostátní soud, který na základě informací o skutkových nebo právních okolnostech, které má k dispozici, nebo které mu byly sděleny v návaznosti na důkazní opatření, jež přijal za tímto účelem bez návrhu, zjistí, že se na ujednání vztahuje uvedená směrnice, a po provedení posouzení, které provádí i bez návrhu, konstatuje, že toto ujednání má zneužívající charakter, je obecně povinen informovat o tom účastníky řízení a vyzvat je, aby se k tomu kontradiktorně vyjádřili způsobem, který v tomto ohledu stanoví vnitrostátní procesní pravidla (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 21. února 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, bod 31 a 32, jakož i ze dne 7. listopadu 2019, Profi Credit Polska, C-419/18 a C-483/18, EU:C:2019:930, bod 70).
- 43 Zatřetí vnitrostátní soud není podle směrnice 93/13 povinen vyloučit použití takových smluvních ujednání, pokud spotřebitel poté, co byl uvedeným soudem upozorněn, nemá v úmyslu napadnout jejich zneužívající povahu a dovolávat se jejich nezávaznosti (rozsudek Soudního dvora ze dne 4. června 2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, bod 33).
- 44 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, kterému byla předložena žaloba podaná spotřebitelem, směřující k tomu, aby byla určena zneužívající povaha určitých ujednání obsažených ve smlouvě, kterou spotřebitel uzavřel s prodávajícím nebo poskytovatelem, není povinen zkoumat i bez návrhu a jednotlivě všechna ostatní smluvní ujednání, která nebyla tímto spotřebitelem zpochybněna, za účelem ověření, zda mohou být považována za zneužívající, ale musí zkoumat pouze ta ujednání, která souvisejí s předmětem sporu, jak byl vymezen účastníky řízení, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, případně doplněné důkazními opatřeními.

Ke druhé a třetí otázce

- 45 Podstatou druhé a třetí otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 4 odst. 1 a čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládány v tom smyslu, že pokud je při posuzování zneužívající povahy smluvního ujednání, které je základem nároků spotřebitele, třeba zohlednit všechna ostatní ujednání smlouvy, kterou spotřebitel uzavřel s prodávajícím nebo poskytovatelem, samotné takové zohlednění zakládá povinnost vnitrostátního soudu, jemuž byla věc předložena, zkoumat i bez návrhu případnou zneužívající povahu všech těchto ujednání.

- 46 V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že v souladu s čl. 4 odst. 1 směrnice 93/13 musí vnitrostátní soud za účelem posouzení případné zneužívající povahy smluvního ujednání, na němž je založen návrh, který mu byl předložen, zohlednit všechna ostatní ujednání uvedené smlouvy (rozsudek ze dne 21. února 2013, Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, bod 41).
- 47 Tuto povinnost zohlednit všechna ostatní ujednání smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a spotřebitelem lze vysvětlit tím, že přezkum napadeného ujednání musí zohlednit všechny skutečnosti, které mohou být relevantní pro pochopení tohoto ujednání v jeho kontextu, jelikož v závislosti na obsahu této smlouvy může být pro účely posouzení zneužívající povahy uvedeného ujednání nezbytné posoudit kumulativní účinek všech ujednání uvedené smlouvy (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. dubna 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 95).
- 48 Nicméně na základě úvah uvedených v rámci analýzy první předběžné otázky a jak rovněž uvedl generální advokát v bodě 75 svého stanoviska, nevyplývá z toho, že je vnitrostátní soud povinen samostatně zkoumat tato ostatní smluvní ujednání i bez návrhu, pokud jde o jejich případnou zneužívající povahu, v rámci posouzení, které provádí na základě čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13.
- 49 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na druhou a třetí otázku odpovědět tak, že čl. 4 odst. 1 a čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládány v tom smyslu, že i když je pravda, že při posuzování zneužívající povahy smluvního ujednání, na níž jsou založeny nároky spotřebitele, je třeba zohlednit všechna ostatní ujednání smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a tímto spotřebitelem, toto zohlednění jako takové neobnáší povinnost vnitrostátního soudu, jemuž byla věc předložena, zkoumat i bez návrhu případnou zneužívající povahu všech těchto ujednání.

K nákladům řízení

- 50 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

- 1) **Článek 6 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, kterému byla předložena žaloba podaná spotřebitelem směřující k tomu, aby byla určena zneužívající povaha určitých ujednání obsažených ve smlouvě, kterou spotřebitel uzavřel s prodávajícím nebo poskytovatelem, není povinen zkoumat i bez návrhu a jednotlivě všechna ostatní smluvní ujednání, která nebyla tímto spotřebitelem zpochybněna, za účelem ověření, zda mohou být považována za zneužívající, ale musí zkoumat pouze ta ujednání, která souvisejí s předmětem sporu, jak byl vymezen účastníky řízení, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, případně doplněné důkazními opatřeními.**
- 2) **Článek 4 odst. 1 a čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládány v tom smyslu, že i když je pravda, že při posuzování zneužívající povahy smluvního ujednání, na níž jsou založeny nároky spotřebitele, je třeba zohlednit všechna ostatní ujednání smlouvy uzavřené mezi prodávajícím nebo poskytovatelem a tímto spotřebitelem, toto zohlednění jako takové neobnáší povinnost vnitrostátního soudu, jemuž byla věc předložena, zkoumat i bez návrhu případnou zneužívající povahu všech těchto ujednání.**

Podpisy.